

PROGRAMACIÓN DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA. 3º ESO.

CURSO 2019-20

CONTIDOS. TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS POR AVALIACIÓN

Debido á situación especial que estamos vivindo debido á pandemia provocada polo COVID-19, comezaremos o curso retomando os contidos máis importantes que quedaron sen explicar o curso pasado (no noso caso a literatura do século XVII), facendo fincapé sobre todo na literatura, pois os contidos de lingua vólvense a explicar este curso con máis profundidade.

Como consecuencia disto, a distribución temporal dos contidos que se presentan a continuación é un pouco aproximativa, pois probablemente haberá que facer algún cambio na distribución que virá marcado pola propia marcha do curso.

Ao longo do curso vanse combinar, de xeito simultáneo, contidos correspondentes aos diferentes bloques que conforman o currículo de Lingua castelá e Literatura:

Bloque 1: "Comunicación oral: escoitar e falar"

Bloque 2: "Comunicación escrita: ler e escribir"

Bloque 3: "Coñecemento da lingua"

Bloque 4: "Educación literaria"

1ª Avaliación (unidades didácticas 1-4 do libro de texto):

1. Comparación de textos literarios e non literarios e diferenza os tres grandes xéneros a partir dos seus trazos característicos máis xerais.
2. Recoñecemento dos recursos literarios presentes nos textos.
3. Comprensión das diferenzas entre lingua oral e lingua escrita.
4. Comprensión, interpretación, valoración e produción de textos orais do ámbito de uso persoal, educativo ou escolar e social: a anécdota.

5. Comprensión, interpretación, valoración e produción en soporte papel ou dixital, de textos escritos descritivos, instrutivos, expositivos e literarios: a guía de viaxes, as receitas de cociña, o informe, as bases dun concurso literario.
6. Coñecemento das orixes históricas da realidade plurilingüe de España e valoración como fonte de enriquecemento persoal e como mostra da riqueza do noso patrimonio histórico e cultural. Coñecemento dos factores históricos que orixinaron as zonas de dominio lingüístico catalán, galego e vasco.
7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e de uso da lingua: regras de acentuación de palabras con ditongos, tritongos e hiatos; utilización correcta dos determinantes ante nomes que comezan por *a-/ha-*; o til diacrítico; utilización correcta dos adverbios seguidos de posesivos; acentuación de préstamos lingüísticos e palabras compostas; utilización correcta de adverbios acabados en *-mente*; corrección ortográfica para os nomes propios; uso do artigo cos nomes propios.
8. Recoñecemento e identificación das unidades lingüísticas: enunciado, oración e sintagma; o sintagma nominal, o sintagma adxectivo, o sintagma adverbial.
9. Recoñecemento e identificación das categorías gramaticais: o substantivo, o pronome, o determinante, o adxectivo, o adverbio.
10. Identificación dos diferentes xéneros literarios.
11. Aproximación aos xéneros literarios medievais e ás obras e autores máis representativas desta época a través da lectura e explicación de fragmentos significativos.
12. Lectura autónoma, comprensión e análise de textos literarios representativos da literatura española da Idade Media.
13. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura organizando razoadamente propias ideas, expóndoas e respectando as ideas das demais persoas.
14. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos medievais utilizando algunha das convencións formais dos diferentes xéneros e con intención lúdica e creativa: un poema, unha escena teatral.
15. Consulta e utilización de fontes e recursos variados de información para a realización de traballos.
16. Uso progresivo, autónomo e eficaz dos dicionarios, das bibliotecas e doutras fontes de consulta en diferentes soportes, especialmente sobre cuestións de

uso, de norma e como fonte de obtención de información

2ª Avaliación (unidades didácticas 5-8 do libro de texto):

1. Comprensión, interpretación, valoración e produción de textos orais do ámbito de uso persoal, educativo ou escolar e social: un programa de radio, o texto biográfico, dramatización dunha entrevista, un texto expositivo.
2. Comprensión, interpretación, valoración e produción en soporte papel ou dixital, de textos escritos narrativos, descritivos, explicativos e literarios: un cadro, un plano dun metro, un magacín informativo.
3. Planificación, produción e revisión do texto con adecuación, coherencia, cohesión e respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas.
4. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e de uso da lingua: normas ortográficas do *b* e o *v*; concordancia do suxeito e o verbo; normas do *g* e o *j*; usos do infinitivo e o xerundio; normas do *h*, leísmo, laísmo e loísmo; normas do *ll* e o *y*; o yeísmo.
5. Recoñecemento, uso e explicación das funcións sintácticas oracionais: o suxeito. As oracións impersonais; os complementos verbais: o complemento directo, o complemento indirecto, o complemento de réxime, o complemento axente, o atributo, o complemento circunstancial, o complemento predicativo.
6. Recoñecemento e identificación das unidades lingüísticas: o sintagma verbal.
7. Recoñecemento e identificación das categorías gramaticais: o verbo, as perífrases verbais.
8. Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.
9. Aproximación aos xéneros literarios renacentistas e ás obras e autores máis representativas desta época a través da lectura e explicación de fragmentos significativos e unha obra completa: o *Lazarillo*.
10. Lectura autónoma, comprensión e análise de textos literarios representativos da literatura española do Renacemento.
11. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura organizando razoadamente propias ideas, expóndoas e respectando as ideas das demais persoas.

12. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos renacentistas utilizando algunha das convencións formais dos diferentes xéneros e con intención lúdica e creativa.
13. Consulta e utilización de fontes e recursos variados de información para a realización de traballos.
14. Uso progresivo, autónomo e eficaz dos dicionarios, das bibliotecas e doutras fontes de consulta en diferentes soportes, especialmente sobre cuestións de uso, de norma e como fonte de obtención de información.

3ª Avaliación (unidades didácticas 9-12 do libro de texto):

1. Comprensión, interpretación, valoración e produción de textos orais do ámbito de uso persoal, educativo ou escolar e social: o texto teatral, o debate, a exposición oral,
2. Comprensión, interpretación, valoración e produción en soporte papel ou dixital, de textos escritos narrativos, descritivos e dialogados; expositivos e argumentativos; periodísticos e publicitarios; textos da vida cotiá: diario persoal, textos na rede: chat, blog, páxina web, correo electrónico, redes sociais...; escritos formularios: convocatoria, orde do día, acta...
3. Planificación, produción e revisión do texto con adecuación, coherencia, cohesión e respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas.
4. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e de uso da lingua: os signos de puntuación, formas verbais incorrectas, palabras xuntas e separadas.
5. Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.
6. Utilización das TIC para organizar contidos, mellorar a presentación e corrixir erros.
7. Uso das TIC como medio de comunicación e interrelación social a través da escritura.
8. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis..) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.

9. Aproximación aos xéneros literarios renacentistas e ás obras e autores máis representativas desta época a través da lectura e explicación de fragmentos significativos.
10. Lectura autónoma, comprensión e análise de textos literarios representativos da literatura española do Barroco.
11. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura organizando razoadamente propias ideas, expóndoas e respectando as ideas das demais persoas.
12. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos barrocos utilizando algunha das convencións formais dos diferentes xéneros e con intención lúdica e creativa.
13. Consulta e utilización de fontes e recursos variados de información para a realización de traballos.
14. Uso progresivo, autónomo e eficaz dos dicionarios, das bibliotecas e doutras fontes de consulta en diferentes soportes, especialmente sobre cuestións de uso, de norma e como fonte de obtención de información.

GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA.

CONTIDOS MÍNIMOS

Este aspecto da programación fixa o grao mínimo de consecución dos estándares de aprendizaxe en 3º da ESO para considerar que un alumno/a pode superar Lingua Castelá e Literatura se conseguiu asimilalos e dominalos.

- Comprende, interpreta, valora e produce textos orais de diferentes tipos en relación co ámbito de uso e a súa finalidade.
- Comprende, interpreta, valora e produce en soporte papel ou dixital, textos escritos de diferentes tipos en relación co ámbito de uso e a súa finalidade.
- Planifica, produce e revisa textos con adecuación, coherencia, cohesión e respecto polas normas gramaticais, ortográficas e tipográficas.

- Coñece, usa e valora a importancia das normas ortográficas, gramaticais e de uso da lingua.
- Recoñece, usa e explica as categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección.
- Identifica e explica os elementos constitutivos da palabra e os procedementos para a formación de palabras.
- Recoñece e explica os grupos de palabras (nominal, adxectivo, adverbial e verbal) e as relacións que se establecen entre os elementos que os conforman.
- Recoñece, usa e explica os elementos constitutivos da oración simple: suxeito e predicado, os complementos do predicado e os tipos de oracións.
- Coñece as orixes históricas da realidade plurilingüe do Estado español, e valora a riqueza do noso patrimonio histórico e cultural.
- Compara textos literarios e non literarios e diferencia os tres grandes xéneros a partir dos seus trazos característicos máis xerais.
- Recoñece os recursos literarios presentes nos textos.
- Recoñece os xéneros literarios e as obras e autores máis representativos da literatura española da Idade Media aos Séculos de Ouro.
- Le e comprende textos da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo.
- Consulta e utiliza fontes e recursos variados de información para a realización de traballos.
- Usa de xeito progresivo, autónomo e eficaz os dicionarios, as bibliotecas e outras fontes de consulta en diferentes soportes, especialmente sobre

cuestións de uso, de norma e como fonte de obtención de información.

CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

Chegados a este punto e tendo en conta a situación tan complicada pola que estamos atravesando, debido á crise provocada pola COVID-19, que afecta tan de cheo ao sistema educativo, intentaremos explicar como desenvolver os contidos desta materia tendo en conta os tres supostos cos que podemos atoparnos ao longo do curso escolar: ensino presencial, non presencial e telemático ou semipresencial . Non obstante resúltanos moi complicado intentar ser obxectivos á hora de programar a materia no caso de que o curso quedara interrompido nalgún momento e as clases tiveran que desenvolverse de forma non presencial debido ás situacións tan diferentes nas que se atopa o noso alumnado, que foron patentes cando en marzo do curso pasado tivemos que continuar as clases de forma telemática. Nese momento coñecemos os problemas que tiñan algúns alumnos/as para poder continuar coas clases : falta de ordenadores, sen acceso a internet, dificultades para acceder á Aula virtual...

Non obstante e a pesar da falta de medios coa que nos atopamos, a metodoloxía que empregaremos desde o noso departamento será a seguinte:

As primeiras sesións do curso dedicaranse a explicar ao alumnado as normas xerais da clase: as normas da materia, os obxectivos, contidos e criterios de avaliación do curso, os mínimos esixibles para obter unha avaliación positiva, os criterios de cualificación, os procedementos de avaliación da aprendizaxe que se van utilizar e os sistemas de cualificación; así como o material necesario e o seu uso. Explicaráselle que todos estes datos quedan a súa disposición e a da súa familia na web do CPI.

Ademais de todo isto explicaremos ao alumnado os tres escenarios posibles cos que nos podemos atopar debido á situación excepcional provocada polo COVID: clases presenciais, semipresenciais ou online.

No caso de **clases semipresenciais ou telemáticas**, utilizaremos as

plataformas virtuais a nosa disposición: Classroom e a Aula Virtual do colexio preferentemente, pero tamén correos electrónicos ou calquera outro medio que a profesora considere necesario se as distintas situacións así o precisan. Tanto o alumnado como a profesora facilitarán e intercambiarán os enderezos electrónicos dispoñibles.

O sistema que utilizaremos no caso das clases semipresenciais ou telemáticas será por videochamada utilizando preferentemente Cisco Webex Meeting, Skype ou Meet. Se algunha das aulas onde impartimos clase non dispón de ordenador, utilizaremos os nosos teléfonos móbiles ou tabletas.

Para facer efectiva a clase vía online, seguirase o libro de texto como guía, tanto para adquisición de coñecementos coma para facer exercicios. As correspondentes explicacións faranse mediante vídeos explicativos colgados na Aula Virtual.

Por último, si algún alumno/a no puidera seguir a ensinanza telemática, faríasele chegar desde a través da dirección do centro, o material oportuno para que puidera seguir dalgunha maneira as ensinanzas impartidas.

No caso de **clases presenciais**, seguirase a metodoloxía ordinaria que se indica na programación.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

Haberá, en primeiro lugar, unha avaliación inicial que nos servirá para determinar os coñecementos previos de cada alumno ou alumna. O **deseño da avaliación inicial** consistirá na resolución de varias actividades sobre contidos básicos do curso anterior e nos permitirá comprobar, entre outros aspectos, se saben aplicar técnicas de estudo e comprensión dun texto, a súa creatividade, o dominio que teñen das normas ortográficas e gramaticais, o grao de coherencia e cohesión do texto elaborado e a presentación do mesmo. A avaliación inicial levarase a cabo nos primeiros días do curso para poder tomar **medidas individuais e colectivas**

oportunas sobre alumnos/as que precisen unha adaptación curricular, reforzo educativo, etc.

Unha vez realizada a avaliación inicial continuarase coa avaliación do proceso de aprendizaxe. Realizaranse **tres sesións de avaliación**, coincidindo aproximadamente cos tres trimestres. A avaliación debe ser permanente e continua e axudaranos a localizar, valorar e interpretar as necesidades pedagóxicas que poidan xurdir ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe. Os **contidos de cada avaliación poden ser recuperados na seguinte**. É importante que o alumnado participe no proceso de avaliación cunha autorreflexión ao respecto do seu proceso de aprendizaxe, valorando os progresos obtidos e as dificultades atopadas.

➤ A cualificación de cada avaliación farase en función do seguinte baremo:

-Probas obxectivas (90%): a nota se calculará facendo a media das notas das dúas probas. Para isto haberá que conseguir unha puntuación mínima de 3,5 en cada proba. En caso contrario non se fará media e o alumno/a non aprobará a avaliación. Haberá, ademais, que superar os contidos de todos os bloques.

-Traballo reflectido no caderno e outras actividades de expresión, comprensión, análise de textos... (10%).

A nota mínima para aprobar será un 5.

➤ A non lectura dos libros obrigatorios na avaliación levará consigo a cualificación en suspenso desta ata que se realice. No caso de ter superadas o resto das probas e suspender a avaliación por non ler os libros de lectura obrigatoria, o alumno/a terá que recuperar só a proba de lectura. A lectura dos libros non fará media nin aumentará a nota da avaliación.

No caso de que o ensino sexa **semipresencial** ou **online**, e dependendo do tempo que esta situación dure, faranse os exames precisos vía online establecendo unha data e hora fixas para a realización dos mesmos. O mesmo se fará con aqueles traballos ou exercicios que sexan necesarios para a avaliación da materia.

Por último, á hora de establecer a nota de cada alumno/a teremos en conta as seguintes **penalizacións** que suporán unha diminución da nota da avaliación:

- Catro faltas de ortografía graves nun exame baixarán 1 punto a nota deste. O alumnado poderá suspender a materia no caso de que o número de faltas de ortografía supere o límite imposto pola profesora: en ningún caso será superior a 20 faltas por exame o traballo. Se penalizarán até 0,25 puntos os exames cunha mala caligrafía e presentación.
- Igualmente se realizará un control exhaustivo do caderno do alumno/a, que esta presentará sempre que a profesora considere oportuno. Nel terán que estar debidamente realizadas as actividades que propoña a profesora diariamente e, en caso contrario, isto quedará reflectido no caderno da profesora con un negativo. Cada tres negativos baixarase 1 punto á nota da avaliación. A non realización das tarefas diarias con regularidade poderá supoñer que a materia se suspende, impoñéndose este criterio á nota dos exames.

No caso de **ensino semipresencial ou online**, a revisión de cadernos e traballos será mediante o envío das imaxes dos mesmos mediante a Aula virtual ou ao correo electrónico da profesora, o cal será facilitado a principios de curso a todo o alumnado.

- Tamén se obterá un negativo pola falta reiterada de material e o comportamento na clase que impida un bo desenvolvemento da mesma, coa mesma penalización que no punto anterior: cada tres negativos réstase un punto á nota da avaliación.

Polo que se refire á **cualificación definitiva do/a alumno/a no remate do curso**, en avaliación ordinaria, será o resultado da avaliación final e global e dito resultado procederá da media entre as cualificacións das tres avaliacións. Non se fará media con cualificacións inferiores a 3,5.

En canto á **avaliación extraordinaria de setembro**, o alumno/-a deberá resolver unha proba escrita na que serán avaliados os bloques de contidos:

Comunicación Escrita, Funcionamento da lingua e Educación Literaria na data e hora establecida desde xefatura de estudos. Esta proba poderá incluír unha o varias preguntas de control sobre as lecturas obrigatorias se estas non foron superadas en xuño positivamente. Tamén se poderá esixir, no caso de non ter superadas as lecturas, un traballo de cada un dos libros suspensos no que se demostre que leron e comprenderon o libro. O/a alumno/a superará a materia se acada nesta avaliación extraordinaria unha cualificación igual ou superior a 5.

Polo que respecta á organización das actividades de seguimento, **recuperación e avaliación das materias pendentes** o alumnado de 3º ESO coa materia de 1º e/ou 2º ESO pendente, poderá facer un exame no mes de maio, na data e hora establecida desde xefatura de estudos, para superala. No caso de non recuperala nesta convocatoria poderá facelo na avaliación de setembro. En calquera dos casos ten que acadar, para superala, unha nota igual ou superior a 5.

LIBRO DE TEXTO

Lengua castellana y Literatura, 3º ESO Anaya, ISBN 978-84-678-5209-7

LIBROS DE LECTURA OBRIGATORIA

1ª, 2ª e 3ª avaliación: un libro cada avaliación a escoller entre:

- **Nadie nos oye**, Nando López, ed. Santillana
- **Lágrimas de sangre**, Jordi Sierra i Fabra, ed. Santillana
- **La muerte del cisne**, Fernando Lalana, ed. Santillana
- **Relatos escalofriantes**, Roald Dahl, ed. Santillana
- **Rebeldes**, Susan E. Hinton, ed. Santillana
- **La nieta del señor Linh**, Philippe Claudel, ed. Salamandra
- **Si no te vas**, Pau Joan Hernández, ed. Edebé
- **Palabras envenenadas**, Maite Carranza, ed. Edebé

- **El niño del pijama de rayas, John Boyne, ed. Salamandra**

2ª avaliación: ademais dun libro dos anteriores, unha lectura clásica:

- **Lazarillo de Tormes**, ed. Santillana

Clases semipresenciais ou telemáticas: No caso de que houbera que confinarse e o alumnado non tivese forma de conseguir os libros de lectura obrigatoria , informaráselles das distintas plataformas que poden utilizar nas que non se vulneran os dereitos de autor, teñen autorización ou ben son obras clásicas que xa forman parte do patrimonio. Tamén poderán utilizar as diferentes bibliotecas dixitais que ofrecen acceso a libros gratuítos, Si con todo, non tiveran posibilidade de acceder a eses títulos, proporcionaráselle un listado máis extenso de lecturas para que o alumnado escolla.